

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszavásárolja
 vagy megörökösre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 27.

Kereskedés mindennel.

A napokban adott hirt egy nagy fővárosi lap arról a hallatlan merényletről, mit a budapesti börze a világhírű magyar buza ellen elkövet.

Ezek a szabadalmazott hazard játékosok ugyanis megtették azt, hogy a határidő játékokban a magyar buza egy, mond egy krajczárral van magasabb árral jegyezve, mint a hitvány nemzetközi »szokvány buza.«

Igy még nem volt kompromittálva a legértékesebb magyar termény, idegen által sem soha, így még pellengérré nem állították legértékesebb gazdasági forrásunkat sehoh. És tették ezt azért, hogy a gazdaközönség kívánságára külön jegyzett magyar buzát ismét együtt jegyezhessek a szokvány buzával, minek folytán igen sokat veszít a gazda, de nyer a spekuláns.

Ugyan ki zúdul fel ezért a cinikus hazafiatlanságot? De hiszen azt természetes dolognak tartja mindenki, hogy a börzétől nem lehet hazafiságot kivánni.

Ki ad ott el ilyesmit, vagy ugyan ki vesz. Nem részvény ez, hát mit is keresne a börzén. De privilegiuma az van a börzének annyi, hogy ezeréves hazafias multért is sok volna.

A spekuláció azonban nem csak a terményekre, hanem a termelőre is kiterjeszti atyai figyelmét. Hja! szabad keres-

kedelemben van az üdvösség s azt úgy szokták érteni, hogy a mit el lehet adni, azt el is adják.

Vigan folyik tehát a kivándorlás rendezés.

A börzén még nem jegyzik ugyan a »szokvány munkást,« de szállítják. Ujabbban Mármarosban olyan mértéket vett a kivándorlás, hogy külön rendszabályokat kezdenek sürgetni.

A községeket ágensek járják be, a kik mesés ígéretekkel ráveszik a tanulatlan népet a kivándorlásra.

A hasznuk kettős belőle.

Először is megkapják a perczentet a szállításért, mert ingyen senki sem dolgozik; másodsor az elcsábított, agyonmesélt paraszt gyorsan, tehát bármi áron elkótyavetyéli kis vagyonát, hogy indulhasson a tengerentúli Eldorádóba s a potom áru jószágokat összevásárolja az ágens ur.

Hogy miért jut mindig csak igen későn köztudomásra ezeknek a nemzetpusztítóknak eljárása, kik vagy leányvásár, vagy kivándorlásban utaznak, annak az az oka, hogy rendszerint a »ne nyujj hozzám« felekezetbe tartoznak s nem volna hazafias és liberális dolog nyugtalanítani őket. Elég akkor szólni, ha »muszáj.« Ilyenkor is akad még védelmezés, simítás, tussolásra elég mód, míg végre újabb szenzáció jön s akkor arról beszél a világ; az ilyen csekélységet pedig elfelejtjük.

Hiszzen azért nem pusztul a haza népe. Jön a kivándoroltak helyett más,

sőt minden egyes helyett kettő s a vagyonátírásból nincs kára az államnak.

Hát szép dolog az, hogy a közérdek szempontjából félre kell tenni a felekezeti elfogultságot, miért nem követik hát éppen azon organumok, melyek örökösen ezt flótázzák?

Meggyőződésünk az, hogy a kivándorlás ügyét már egyszer radikálisan kell szanalni. Mi kis nemzet vagyunk és évenként százezerre menő veszteséget népünk-ből, vérünk-ből ki nem birunk sokáig.

Meg kell keresni a baj gyökerét, a mi nem is nehéz.

Egyik az, hogy a nép nem bizik fel-lebbvalói jóakarátába s inkább hisz vigéczeinek, mint hivatalnokainak.

Ezen lehet segíteni, ha a hivatalnokokat nem használják fel egyébre, mint hivataluk betöltésére s egyszerűen eltiltják a politikai czubringerségtől, mely elvadija tőlük a népet, mindazon helyeken, a hol a nép bizalmára a haza érdekében szükségük van.

Másodsor lehetlenné kell tenni, hogy ilyen vigéczek szabadon járjanak. Ki kell mondani, hogy a kivándorlásra izgatás haza elleni bűn s ki rajta éretett, mint hazaárulóval bánni el vele.

Limonádéval nem lehet halálos betegséget gyógyítani, pedig a mint szaporodnak közéletünkben a súlyos kórtünetek, éppen úgy töltjük teli mind higabb limonádéval büntető törvénykönyvünket.

Fent meg kell rendszabályozni a börzét, mely földünk gyümölcsét pusztítja;

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A táblabíró utolsó győzelme.*)

Irta: Kincs István.

Nárai Hodászy Ferencnek akkora jussa volt annak idején nemes Vas vármegyében, minél nagyobb csak az Uristennek lehet a zöld tábla mellett: beleüt a süstörgő kövével a megyeházába s úgy akadályozza meg a neki nem tetsző határozatok hozatalát. Hodászy uramnak is megvolt a maga különös módja, mivel mindig győzelemre vitte a maga elvét, álláspontját: egyszerűen agyonbeszélte a viczispánt, minden táblabírójával és szolgabírójával egyetemben. S hogy agyonbeszélte őket, akkor azután szentencziába foglaltatta nótáriusokkal a maga akaratát azzal a fölirással: »nemes Vas vármegye akarata«, melynek értelmében elrendeli, meghagyja és tudtára adja mindazoknak, kiket illet, hogy minekutána... És a többi és a többi...

Szentgyörgyi Horváth József, a viczispán persze morgott, a többi hive is, hanem hát a

*) Szerzőnek »Rajzok a kurucz világból« című most megjelent könyvéből.

morgásuk nem hallatszott föl a menyországba. Nárai Hodászy Ferenc egy szép augusztus napon a ballábával kelt. S hogy a ballábával kelt, hát nagy bolondot gondolt s a végén meg azt akarta, hogy az egész vármegye azt a bolondot hűségesen utána gondolja.

Hanem az egyszer hát nagyban csalódott. Lärmázott, hadonázott a nagyteremben s mégis akkora embert nem tudott kapacitálni, mint az öklöm.

Arról volt ugyanis szó, hogy a kuruczok fő-kommisszariatús kasszájában fogytán lévén a libertás, a mezei hadak persze kutyakevés zsoldot kaptak, no meg a ruhájuk is olyan rongy volt már, hogy Kiss Gergely kapitány uram igaz vallomása szerint immár a foltot se fogta. Elszéledtek hát a kuruczok a zászlók alól s fosztogatni kezdték a vidéket. Ezt pedig nem lehetett már állani. Vas vármegye különösen sokat szenvedett a gazok garázdálkodásaitól, hiszen hogy többet ne említsünk, a minap is, mikor szentgyörgyi Horváth József, a viczispán lakodalmát akarta tartani, Pór-Magasiba törtek, a viczispánt megkergették s a lakodalmat maguk ették meg. Eleinte az volt a hírük, mintha labanczok volnának, azért is vállalkozott Horváth uram olyan hamar a futásra, hanem azután kislült a gazemberekről, hogy

voltaképen csak kóbor kuruczok. Akkor hiszen persze, hogy kár volt olyan nyakra-főre odább állani, visszahagyva az oltár előtt szép menyasszonyát, Bús Lidiát, de ha egyszer megtörtént, ki tehet róla? Annyival is több oka volt az alispán uramnak boszut, de véres boszut esküdni a gaz népnek.

Igy került aztán a javaslat a nemes vármegye asztalára, melynek értelmében nagyságos Bottyán János, a jelenleg Dunántul működő hadak fővezére a dolog mibenlétéről követség útján informáltatván, ugyanazon követség által fölkérte, küldene ki valami mozgócspatot a szökött kuruczok üldözésére, elfogására s a hóhér által nyomban való fölakasztására. Ez volna ugyanis a fönnálló bajok egyedüli gyógyszere.

S hogy a gyógyszer jól ki volt komponálva, mutatja az a körülmény is, hogy mindközönségesen tetszett vala az indítvány az egybegyűlt nemes és vitézlő atyafiaknak. Ha nárai Hodászy Ferencz nincsen jelen a megyegyűlésen, akkor füttyszóval meg minden: egy hang kevés, de annyi sem emelkedik ellene. Hanem persze Hodászy uramnak minden lében kanálnak kell lennie. Itt sem állhatta meg, hogy más véleményen ne legyen, mint az egész tekintetes nemes vármegye. És más véleményen volt,

Ruhának való barchetek és flanelek, bélés-árak, posztó és hárász kendők, kötött és szövött-árak, férfi-, női- és gyermek alsó ingek, nadrágok; bélelt bőr- és kötött keztyük, Jäger- és gyapju harisnyák, plüsch és gyapju takarók és pokróczokat legnagyobb választékban és meglepő olcsó árban ajánl

Telefon sz. 76.

Telefon sz. 76.

Telefon sz. 76.

Fábry Testvérek

carlsbadi czipő-, kalap- és divat-áruháza
 Nagyvárad, Fő-utca (Rimanóczy ház).

lent alapos leczkét kell adni azon kárteknony férgeknek, kik népünket vesztek.

A felekezeti jelleggel pedig nem kell törődni a tisztítási processzusnál.

P—y.

A jogi kar a keresztről.

Ugyancsak nekilódított minap a Magyar Szó, mikor az egyetemen uralkodó »reakcionárius« áramlatról adott hirt. Most értesülünk róla, hogy egészben csak annyi igaz, hogy a jog- és államtudományi kar foglalkozott a kérdéssel.

Az egyetemi ifjuság u. i. kérvénnyel fordult Wlassics Gyula miniszterhez, hogy az egyetemen a kereszt hathatósabban védelmeztesse és az egyetem összes helyiségeiben kifüggesztessék.

A miniszter e kérvényt leküldte az egyetemi tanácshoz, mely azt véleményadás végett kiadta a jog- és államtudományi karnak. A kar Concha Győző drt, a politikai tudományok rendes tanárát bizta meg azzal, hogy a kérdést tanulmányozza és tegyen ez ügyben javaslatot.

A jogi kar Mariska Vilmos dr. dékán elnöke alatt tartott minapi ülésében tárgyalta az ügyet és Concha előterjesztése alapján a következő javaslatokat fogadta el:

»Az ifjuság kérésének mellőzésével a kereszt tételessé ki az egyetem dísztermében, az egyetem tanácstermében és alkalmaztassék a doktori felavatásnál és eskütételnél. Ez az intézkedés a tudomány-egyetem szervezetében gyökerezik, így volt az a Mária Terézia korától a legutóbbi időkig, még Toldy Ferencz rektorsága idején is, csak ezután mellőzték a keresztet egyes rektorok önhatalmulag, tanácsi határozat és miniszteri hozzájárulás nélkül. A jogi kar a régi jogállapot visszaállítása mellett foglalt állást és ehhez képest javasolja az egyetemi hitszónoki állás, valamint a bölcsészeti karon a keresztény erkölcs tanári székeinek betöltését.

A jogi kar ezt a határozatot beható tanácskozás után egyhangu határozattal hozta és elfogadták azt a karnak oly protes-

táns kitünőségei is, mint Kovács Gyula dr. udvari tanácsos, Vécsey Tamás dr. és Balogh Jenő dr. nyilvános rendes tanárok.

A kari ülésen e kérdéstől függetlenül szóba került a magyar kereszténység kilencszázéves jubileumának megünneplése. A kar elhatározta, hogy a nevezetes évfordulót *diszgyűléssel* ünnepli meg, amelyen megválasztja az egyetem tiszteletbeli doktoráivá hazai kitünőségeink közül Daruórály Alajost és Horánszky Nándor orsz. képviselőt, a külföldiek közül Krausz freiburgi (badeni és nem svájci) egyetemi tanárt, a szabadelvűségéről híres tudóst, akit éppen liberális volta miatt (!) nem lehetett érsekké kinevezetni és Brinz belga jogtudóst, brüsszeli egyetemi tanárt, a belgiumi börtönök felügyelőjét.

A többi fakultás szintén négy-négy disz-doktort fog választani. A jogi kar javaslatai felett a tudományegyetem tanácsa határoz a jövő héten tartandó ülésében, amelyen Ponori Teverenk Emil prorektor fog elnökölni.

Kiegészítésként még megjegyezhetjük, hogy a rettentően sérelmesnek talált katolikus erkölcs-tanszék sem új dolog. Fennállott az is régebben s mikor újból betöltik, csak a régi szokás előtt hajolnak meg.

Ezekből láthatja a közönség, kik terjesztik nálunk a felekezeti türelmetlenséget.

A polgári perrend reformja.

Nevezetes törvény alkotás lesz az a munka, mely most közeledik befejezéséhez az igazságügyminiszteriumban; ez az általános és egységes polgári perrendtartás reformja, mely az összes fórumok előtt a szóbeliség és közvetlenség alapjára van fektetve. Az új perrendtartás a mostani sommás eljárás kitünően bevált rendszere nyomán halad. A nagy mű, a perjogi törvényjavaslat, már majdnem egészen készen van. Ezt a törvényjavaslatot, melyet dr. Plósz Sándor igazságügyminiszter, dr. Térffy Gyula és dr. Fodor Ármán törvényszéki bírák közreműködésével, maga dolgozott ki, ki fogják nyomtatni a polgári törvénykönyv imént megjelent előadói tervezetének példájára.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 28.

Az ülést ma Dániel Gábor nyitotta meg. Alig, hogy harmadszori olvasásban elfogadták a csatorna-javaslatot, napirendre kerül:

A költségvetés.

Neményi Ambrus előadó a kevés jelenlevő képviselő osztatlan figyelmében mondta el beszédjét. Bárhova tekintünk, ugymond, gazdag és szegény országokban, mindenütt az állami szükségletek megdöbbentő emelkedésével találkozunk. Ennek legfőbb oka: az állami hatalomnak mód nélkül való terjeszkedése a gazdasági és társadalmi élet minden terén.

Szóba került a pénzügyi bizottságban a tisztviselők helyzetének javítása. Az eredmény az, hogy nem lehet folyton emelni a fizetést, sem a személyzetet szaporítani, hanem inkább apasztani, a munkaerőt kihasználni, a rokon hatásköröket egyesíteni kell.

Szólt a francia kamarából vesz példát, mikor a parlamentnek költségek, terjeszkedő hajlamára egy képviselő azt jegyezte meg, hogy erre a kamarát a közjó szeretete hajtsa s ez tiszteletre méltó szenvedély.

— Én elfogadom — válaszolt erre Leon Say, az akkori pénzügyminiszter. De a kamarának három tiszteletre méltó szenvedélye van, ez pedig sok a leggazdagabb országnak is.

A miniszter el is sorolta azokat, akár csak a mi állapotunkat festette: Az első tiszteletre méltó szenvedély: a tisztviselők számának folytonos szaporítása, fizetésük emelése; a másik: hogy az állam minél több ember helyett akar cselekedni és gondolkodni; a harmadik: hogy az állam minél nagyobb beruházásokat tegyen. Nekünk — ugymond szónok — ezeken kívül még vagy féltucat ilyen szenvedélyünk van. A szónok ezután ismerteti a költségvetést és elfogadásra ajánlja. (Helyeslés a jobbon.)

A korrupció rendszere.

Molnár János reflektál a miniszterelnök multkori megjegyzésére, hogy közte és a néppárt közt *egy világ áll*. Nem! Több ennél: az egész mindenség! S ennek, hogy ez kiderült, nagyon örül, mert felnyitja ama néppártiak szemét, akik azt hitték, hogy Széll Kálmán közelebb áll a kereszténységhez, mint elődje

még pedig olyan bolond véleményen, hogy még a legkomiszabb megyei esküdt is szemközt röhögte, mikor tanúságot tett felőle.

Mert tessék csak elképzelni, Hodászy uram azt védelmezte, ha a kóborló katonaság garázdálkodik, hát csak hadd garázdálkodjék; valóságos szivtelenség volna őket üldöztetni, elfogatni, vagy ellenük pláne statáriumot hirdetni. Ahhoz nem járulhat hozzá a nemes vármegye semmi szín alatt.

Hodászy Ferencz még javában beszélt, mikor nyílik az ajtó s azon Bús Imre, a nemesek szolgabírája, különben pedig Horváth Józsefnek leendő sógora fordul be. Pór-Magasiból jött egyenesen s a viczispán meg nem állhatta, hogy némi hírek irányában az ő kebelbarátját meg ne interpellálja; teszem azt, mit mivel az ő menyasszonya, sopánkodik-e sokat utána és nehéz szívvél vette-e az ő, már mint a völgyény-alispánnak szokását, épen mikor esküvőre indultak.

Hanem a hírek nem igen lehettek vigasztalók a völgyényre nézve, mert szentgyörgyi Horváth uram összevont szemöldökkel hallgatta Bús Imre ujságolását. Azokból az ujságokból pedig megérthette, hogy a menyasszonya, nem hogy sopánkodnék utána, ellenkezőleg épen szídjá, mint a jégeső. S mindezekhez még újabb baj is került, az tudniillik, hogy Bottyán János, a kuruczfővezér, Pulyai György főhadiporkoláb vezérlete alatt kiküldte testőreit a szokott katonák fogdosására. Az a Pulyai

György pediglen senki más, mint az alispán menyasszonyának régi udvarlója, kibe is annak idején Lidia leányasszony fülig szerelmes vala. Pulyai uram meg, a helyett, hogy a szokotteket nyomozná, inkább Pór-Magasiban tartózkodik, vagy ha el is tér onnan kevésbé, két nap múlva megújra berukkol. Már pedig ha ez tovább is így tart, akkor Horváth József csak vessen keresztet az ő menyasszonyára, mert azt Pulyai György uram bizonyosan elszereheti tőle s ha különben nem, hát erőszakkal a feleségévé teszi; szóval baj van, baj, de nagy. Ha a nemes vármegye hamarosan latba nem veti minden auktoritását abban a dologban, akkor hát szentül megveszekedik minden szép tervük. Dehogy lesz a viczispán házasságából énekes halott.

A viczispán halotthalaványan dőlt vissza bőrs karszékebe. Ugy érezte, hogy meg van semmisülve. Hej, be nem adta volna sokért, hogy Hodászy Ferencz uram most is győzve véleményével! Hanem arra nem volt már kilátás. Az egész megyegyűlés szálig föl van háborodva ellene, épen most kezd bele még egy »minekutánba«, hanem a vitélő atyafiak lehurrogatják. »Eláll«, »nem kell«, »bolond táblabíró«, »nem hallgatjuk« hallatszik mindenfelé. A zavar nőttön-nő, Hodászy Ferencz uram szava alig hallatszik a lármában, végre megtörik szegény s látható elkeseredéssel ül vissza helyére.

— Szavazzunk! Szavazzunk! — kiáltják mindenfelől.

Az alispánon a sor. A kétségbeesés azt sugja neki, tegyen ő egy utolsó próbát.

Sikerül, sikerül, ha nem, azzal se veszít semmit.

Fölkel.

— Halljuk! — ordítja száz torok. — Szavazzunk! dupláz rá más ötven hang.

— Igenis, szavazzunk — kezdi szinte remegő hangon a viczispán, hanem előbb még volna pár szavam a tekintetes nemes vármegyéhez.

— Halljuk! Halljuk! — biztatják mindközönségesen.

És az alispán folytatja:

— Hangos örvendezés lakozik szivemben, hogy a tekintetes rendeket a nemes vármegye érdekei mellett annyira látom buzogni, hanem másrészt fájó szívvel veszem nemes, nemzeti és vitélő Hodászy bátyánknak, a kitünő hazafinak megszomorodását, véréig való sértődését. Mert hiszen, ha mi szeretjük a hazát, ő még jobban szereti, ha mi dolgozunk a tekintetes vármegyéért, ő még többet működik annak üdvösségére s annak okáért főbenjáró hiba, valóságos vétekszamba meenne, ha őt a mai napon leszavazzuk.

A teremben siri csönd lesz egyszerre. A viczispánt az nem alterálta. Ő odább megy.

— Igenis, nem szabad őt leszavazzunk. Nem szabad őt leszavazzunk először is, mert őt még mainapiglan soha le nem szavazták, nem szabad másodsor, mert ő okos ember

Bánffy. De hát *ő tényekkel* fog vitatkozni. Ime, felolvassa a félhivatalos »Magyar Nemzet« egy cikkét, mely szerint a Főzerkölcs egy korszakban sem állott jobban, mint ma. (Nevetés a néppárton). Rámutat ezzel szemben az erkölestelen levelezőlapokra, az immoralis könyvekre, melyek megmértelyezik az ifjúságot, a kirakatokra. S még egy csomó citatumból bizonyítja, hogy mily különbség van köztük és a miniszterelnök és gárdája felfogása közt. Bánffy és Széll rendszere közt immár semmi különbség nincs.

Hatalmas sasnak hitte a közvélemény Széll Kálmánt s csakugyan a hollók meglapultak. Várták végüket. De a sas nem jelentkezik, a hollók fölemelték fejüket, szavukat is hallatták — még pedig *magyar szót*, — s kiderült, hogy a sas nem veszedelmes sas, hanem szelid galamb, ide is turbékol, oda is turbékol, csak akkor berzenkedik, ha a néppárton csíphet egyet. Nem *boszút* követeltek ők Szélltől, csak *megtorlást*. Hogy lehetne azoktól, akik pár nap előtt lábbal tiporták a jogot, törvényt, igazságot, pár nap múlva e hármasszó szolgálataiba álljanak. Nem a rendszer teszi az embert, hanem az ember teszi a rendszert. (Helyeslés a néppárton).

Több konkrét esetet sorol fel a csendőrség vérlázító kegyetlenkedéseiről.

Visontai Soma: Mindennapi történetek. Tessék a kuria ítéleteit elolvasni. Azok is bizonyítják.

Molnár János más eseteket sorol fel körjegyzők sikkasztásairól, felületes vizsgálatok, ítélkezésekről. A közigazgatási mizériák ellen nap-nap után vannak panaszok, köztül egy csomót *Ivánka Zsigmond* és *Rid József* tanfelügyelő. De hát így van az, ha a rendszer megmaradt. Vadnay, Kállay, Thuróczy, Rónay még mindig főispánok. De *ő* maga is egy csomó ilyen ügynek járt utána a belügyminiszteriumban. Itt van Zsid község.

— Hogy hívják? érdeklődnek tülről.

— Zsid!

— Oh! oh! sajnálkoznak a jobban.

Molnár János: Fel év óta sürgeti a község egy doigát s még csak vizsgálatot se indítottak. Felhoz egy esetet: Kaiser András sze-

gény nagykarolyi parasztnak nem állott a széna-boglyája 40 méternyire a vityillájától, ahogy a miniszteri rendelet előírja.

Szalay Károly: Valószínűleg 20 méter volt a telke.

Molnár: Ezért az égbekiáltó bűnért 270 frtra ítélte Doma főszolgabíró.

Zajos kiáltások a néppárton: Akasztani való! Egy napig is hivatalban marad.

Molnár: Behajthatatlan lévén a követelés, 27 napi elzárásra változtatta a főlebbviteli hatóság. *Munka idején* csukták el. *Ő* sietett a miniszteriumban közbenjárni s hála Széllnek: parancs ment, hogy azonnal helyezték szabadlábra, — de már ekkor 21 napot leült. (Derűtlenség)

Hogy a Bánffy-rendszer és a mostani rendszer közt nincs nagy különbség, bizonyítja az is, hogy a jegyzői tanfolyam egyik tanárává kinevezte a péczeli jegyzőt, a kit a kuria tizen-negy rendbeli választási visszaélésért 270 frt büntetésre ítelt. (Zaj a baloldalon).

A szóló 1 órakor szünetet kér, mert még hosszabban kívánt beszélni. (Derűtlenség).

A belényesi választás.

— Hatalmi visszaélések. —

Tegnap megemlékeztünk már róla, hogy a belényesi választás nagyon izgatott volt, sőt visszaélések is történtek bőségesen. Ma ez ügyben egy szemtanutól a következő híreket vettük:

Az ellenzék győzelemre egy perczig sem számított, az eredmény biztos volt azok előtt akik ösmerték a helyzetet, és akik tudták azt, hogy ha nem megy másképen, úgy erőszakka és visszaélésekkel fogják kipótolni a hiányzó szavazatokat.

Ebben nem csalódott senki sem, mert a mikor a kormánypart látta azt a lelkesedést, amiben *Szokolj Tamás* részeseült, megijedt és mindent elkövetett ennek ellensúlyozására.

Legelőször is a legritimiebb eszközökhöz, a vesztegetéshez és fenyegetéshez fordultak és amikor ez nem sikerült az erőszakhoz nyultak. És a kirendelt katonaság és csendőrség nem csak dísz volt!

— Majd ha fagy! — szólalt meg rekedten a simonyi Hrabovszkyak egyik képviselője.

Horváth József így folytatta még vagy tíz perczig s arra úgy összevadtotta a vitélő vármegyeyatákat és táblabírákat, hogy egy szívvel-lélekkel kiabálták végre:

— Nem megyünk követségbe!

— De igenis, hogy megyük — harsogott a viczispán szava — elmegyünk Bottyán uramhoz s követeljük, szüntesse be Pulyai uramnak nemes Vas vármegyére nézve olyan terhes egzekucióját.

— Ugy van! Helyes! Elmegyünk! — hagyták rá a többiek.

S a mit nárai Hodász Ferencz el nem tudott érní minden ékesszólásával, azt elérte a viczispán csöpp furfanggal: az egész vármegye a kóbor kuruczoknak fogta pártját. Így van az legalább megírva a megye történelmében.

Hodász Ferencz büszke lehetett: megint az *ő* véleménye, az *ő* akarata győzött. Pedig az akták szerint, mikor gratuláltak neki diadaláért, rettenetes keseredett formája volt; mikor meg az alispán ment hozzá parolázni, akkor elkáromkodta magát s haragos dühösséggel mondta:

— Tegyétek bolonddá az öregapátokat, de ne engem, ti himpellérek!

S attól fogva senki se látta Hodász bátyánkat többé semmiféle megyegyűlésen.

Azok, akik Belényesben a helyzettel ösmé-
rősek, tudják, hogy ott a városba jutni csak
vagy a vasut felől lehet, vagy pedig a Körö-
zsön keresztül.

A körületeknek magyar községeiből a vá-
lasztók, akik az utolsóig mind ellenzékiek, csak
is a Körözson keresztül mehetnek Belényesbe
be, míg a Vaskóh felől jövők csak is a vasut
felől.

A Körözson a hidakon keresztül azonban
a városba be jönni nem volt szabad és hogy
az ellenzéki választók csak a vizen át jöhettek.
Minden hidfőnél katonaság és csendőrség volt
felállítva, ezeken kívül egy-két hivatalnok, akik
a hidon keresztül menni akarókat visszatartot-
ták, ha azok nem ígérték meg, hogy Gajárra
szavaznak. Aki aztán egyszer megígérte, azt
csendőrrel kísértették a Gajári táborába, hiába
akart *ő* a Szokolj-táborba menni.

Hogy a hidfőknél mi minden történt, azt
legjobban illusztrálja az, hogy az egyik szolgál-
bírói díjnok *Gyenes* (Goldberger) Dezső, töltött
hat lövetű revolverrel a kezében kapacitálta a
választókat s a mikor ezek nem engedtek, le-
lövészel fenyegette őket.

Ez az ur azonban megjárta, mert közelé-
ben nem volt csendőr, a választók pedig lefog-
ták, a revolvert kicsavarták a kezéből. Ezt a
dolgot bejelentették ugyan a többi visszaélé-
sekkel együtt a választási elnöknek, de termé-
szetesen eredménye nem volt.

Hanem azért szárazon nem igen fogja
Goldberger elvinni a dolgot, mert a megtáma-
dott választók fel akarják jelenteni. Százakra
ment az így visszatartott ellenzéki választók
száma.

A vasutról jövő választóknak a Gajári tá-
borán lehetett volna csakis a szavazáshoz
jutni, de itt nem engedték a Szokolj-part be-
lieket keresztül és így ezek nem szavaz-
hattak.

De működött az egész hivatali apparatus,
a törvényt figyelembe sem véve. A járásbíró-
ságot tisztviselői, kezdve az elnökön, egész nyilván-
osan korteskedett. Az elnököt és az egyik al-
bíróit már feljelentették az igazságügyminisz-
ternél.

A vesztegetés, kapacitálás, letartóztatás,
szóval minden elképzelhető visszaélés a legnyil-
tabban ment kint.

A ki azt hiszi, hogy a teremben más-
képen volt, az nagyon csalódik. Egy hibás szám
vagy név elég volt a visszautasításra.

Esőben, sárban állottak a választók reg-
geltől estig és így azután, a mikor látták, hogy
szavazni úgy sem tudnak, egy része haza is
ment.

Szóval az erőszakos, törvénytelen választás
mintaképe volt ez, hasonló a híres stomfai
választáshoz.

Ilyen körülmények között azután legke-
vésebbé sem lehet meglepő az, hogy az ellen-
zék oly kevés szavazatot nyert, sőt az ellenkező
lett volna csoda.

Annai bizonyos, hogy ez nem igen mutatja
azt, hogy Széll be is váltja a tiszta választá-
sokról tett ígérését, mert ilyen választás Bánffy
alatt is kevés volt.

A belényesi ellenzéki választók közül töb-
ben Pestre készülnek, hogy egy ellenzéki kép-
viselőt megnyerjenek ügyüknek és úgy a bel-
ügy, mint az igazságügyminiszttert meginterpel-
látsák.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park,
nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-
1-ig és d. u. 8-6-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön
d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

és az okos ember akármit beszél, sohase mondhat bolondot. Harmadszor meg nem szabad le-
szavaznunk, mert igazsága vagy, valóságos
tisztá igazsága.

A siri csöndet halk moraj váltja föl.

No nézd a bolondot! — hallatszik a sarokból — előbb *ő* erőlteti a követséget s most, hogy neki vitt már a falnak, most Hodánszky van igazsága.

— Igenis, hogy igazsága vagy — replikázott Horváth József — szépen is beszélt, meg jól is, de hogy mennyire a fején találta a szegét, azt csak most tudom, mióta Bús Imre »judium« urammal konferáltam. E szerint tessék tudomással venni, hogy Bottyán uramtól vagy már félezerre való regiment kikommandórozva a szökött kuruczok üldözésére és fogdosására s azt a félezeret minden falu tartozik a földes-
urával egyetemben vagy két hétig mindennemű élelemmel ellátni. Bús uram kastélyát Pór-Magasiban már fölették, most mennek Hőgyész felé, ott is rastagolnak egy hetet, majd erre fordulnak Sáh felé, hol majd Irigy uramnak gyűl meg velük a baja. A gérczei urasághoz is vagy bizodalunk . . .

— Kutyanak kell a bizodalunk! — lármázott hátul egy rekedt hang.

— Mondták, hogy Rigyáczy komámhoz is belátogatnak . . .

— Ki is verem őket — hangzott Rigyáczy szava.

— Onnan a simonyi Hrabovszkyak vendégeitől szegődnek — folytatta az alispán.

A színelőadások kezdete.

— A színügyi bizottság ülése. —

Már másodszer került tárgyalásra Nagyvárad város színügyi bizottságában az a kérdés, hogy este 7 órakor vagy fél 8 órakor kezdjék-e a Szigligeti-színházban az előadásokat?

Az első alkalommal a bizottság többsége a mellett foglalt állást, hogy maradjon meg a szintársulat az eddigi idő mellett s 7 órakor kezdje az előadásokat.

Tegnap ismét ilyen álláspontra helyezkedett a bizottság.

Igaz, hogy azok, akik a fél 8 órai előadás mellett szólaltak fel, figyelemre méltó érveket hangoztattak s ezek közül különösen kiemelkednek az, hogy az üzletemberek nem látogathatják a színházat, csak hogy ez az érv nem állhat meg a mai viszonyok között, mert alig van egy pár olyan üzlet Nagyváradon, amelyet este 7 órakor bezárnak s így az ott alkalmazottaknak fél 8 órára sincs szabad idejük, míg a bérlők egy része éppen a 7 órát tartja a legalkalmasabb időnek, hogy nagyon ne nyuljon bele az éjszakába az előadás vége.

Akik a fél 8 óra hívei, különben a városi közgyűlés elé akarják vinni a dolgot s ott végérvényesen határoznak.

A színigazgató által beterjesztett december havi műsorban öt új darabot találunk; ezek: Négy évszak, — Toska, — Bibliás asszony, — Balek, — Gyurkovics leányok. Ezeket kívül néhány régi jó darab felelevenítését öleli fel a műsor.

Egy sajtóságos és érthetetlen eljárást tapasztaltunk eddig a szintársulatnál. Egyes színésznőket következetesen mellőznek. Nem szólunk mit sem, ha ezek hasznavehetetlen tagjai volnának a társulatnak, akiknek szerződése legfeljebb baklövés volt s csak a kiadását emelik az igazgatónak. Azonban úgy Balázs Olga, mint Batizfalvi Gizella tehetséges színésznők, akik sokszor elkelnének az előadás művészi színvonalának emelése szempontjából.

Ugy halljuk, hogy a decemberi műsorba felvett daraboknál ismét alig jut ennek a két jó színésznőnek egy pár szavas szerep. Ez ismét csak a színelőadások rovására esnek, de hiszszük, hogy az igazgatóság belátja az eddigi mellőztetésnek a hátrányait s kellő tért nyújt a két színésznő tehetségének érvényesülésére.

Végül nem hallgathatjuk el kifogásunkat arra vonatkozólag, hogy karácsony első napjára is tűztek ki előadást. Ez norma nap, amelyen rendszerint csak jótékonycélra szabad előadást tartani.

*

Az ülés lefolyása a következő volt:

Az ülésen jelen voltak: Dr. Hoványi Géza elnök, Hlatky Endre, Farkas Izidor, dr. Moskovits József, Busch Dávid, Kunz Gusztáv, Rimler Károly és dr. Dési Géza.

A jövő havi műsor.

Elnök előterjesztette a színigazgató által december hónapra összeállított műsort, a következőkben: ki vannak tűzve:

november 29. Katonák.

30. Szép Heléna.

decz. 1. Csongor és Tünde. (Vörösmarty születésének 100 éves évfordulója.)

2. délután: Peleskei nótárius.

este: Kis szökevény.

3. Négy évszak.

4. Kornevilli harangok.

5. Vasgyáros.

6. Tosca.

7. Bibliás asszony.

8. Bibliás asszony.

decz. 9. délután: Csongor és Tünde.
este: Gyimesi vadvirág.

10. Romeo és Julia.

11. Kornevilli harangok.

12. Himfy szerelme.

13. Három pár czipő.

14. Bibliás asszony.

15. Balek.

16. délután: Czigánybáró.

este: Ripacsos Pista dolmánya.

decz. 17. Hamlet.

18. Balek.

19. Gyurkovics leányok.

20. Négy évszak.

21. Sulamit.

22. Sulamit.

23. délután: Kornevilli harangok.

este: Igmándi kispap.

24. Szünet. (Karácsonyest.)

25. délután: Hamupipőke.

este: Kuruczfurfang.

26. délután: Hófehérke.

este: Görög rabszolga.

27. Gyurkovics leányok.

A beterjesztett műsort a bizottság elfogadta.

Mikor kezdjék az előadást?

Elnök előterjesztett egy beadott kérelmet, a melyben dr. Gyémánt Jenő és még vagy huszan azt kéri, hogy a mostani 7 óra helyett fél 8 órakor kezdjék a színelőadásokat. Ezt az időt a társadalom igényeinek megfelelőbbnek tartják.

Somogyi Károly színigazgató azért találja alkalmasabbnak a 7 órát, mert így a színészek korábban jutnak haza s a reggel 8 órakor kezdődő próbára készülhetnek s nem oly bágyadtak a próbák. Ami pedig az előadások rovására megy. Különben megnyugszik a bizottság határozatában.

Dr. Hoványi Géza elnök kijelenti, hogy igen sok bérlő kérte, miszerint az előadások továbbra is 7 órakor kezdődjenek.

Kunz Gusztáv az előbbi ülésen a 7 óra mellett nyilatkozott, de azóta tapasztalta ennek a hátrányát. A közönség nem tud 7 óráig megvacsorálni. Különben az előadások soha nem kezdődnek 7 órakor, hanem később s 7 óra után jön a közönség zöme. Helyesli, hogy fél 8 órakor kezdjék az előadásokat.

Dr. Moskovits József szintén a fél 8 óra mellett van, mert addig a közönség el van foglalva. Akkor lesz a színház az egész közönségé, ha fél 8 órakor kezdik az előadásokat.

Huzella Gyula is a fél 8 órai kezdés híve. Azt óhajtja ezzel együtt, hogy a szünetek rövidebbek legyenek.

Dr. Hoványi Géza különösképpen találja, hogy 50 évig mindég 7 órakor kezdtek már szeptemberben az előadásokat s most azt mondják, hogy az egész társadalmi szokás fel van fordulva a 7 órai előadással.

Farkas Izidornak teljesen mindegy, ha 7 óra vagy fél 8 órakor kezdik az előadásokat, de ha fél 8 órakor kezdik, a hosszabb darabokat 7 órakor kezdjék.

Hlatky Endre a vacsora felhozatalát nem tartja elég indoknak az előadás későbbi megkezdésére.

A színügyi bizottság végre is, elnöki döntéssel akként határozott, hogy az előadások továbbra is 7 órakor kezdődjenek.

Állami szubvencziót!

Dr. Hoványi Géza elnök ezután egy érdekes lelkesedéssel fogadott indítványt tett. Nagyvárad városa nagy áldozatot hozott a színházra s már ki van merülve s többet e célra nem adhat ki. A szintársulat pedig támogatás nélkül nem tarthatja fenn magát. Debreczen 11000 frt szubvencziót ad a szintársulatnak. Az állam ad segílyt Aradnak, Debreczennek, Pozsonynak

stb. Helyes volna, ha a színügyi bizottság megkeresné a városi közgyűlést, hogy irjon fel a kormányhoz állami támogatásért.

Az indítványt helyeslőleg elfogadták.

*

Végül bejelentette az elnök, hogy a jogász ifjuság kedvezményes jegyekért folyamodtak. Ez azonban már tárgytalan, mert a színigazgató már kijelentette, hogy a támlásszék utolsó sorát fenntartja a jogász ifjuságnak, 25% engedménnyel.

UJDONSAGOK.

Kiváncsi volt rá.

Egy 14 éves lengyel fiú öngyilkos lett a minap. Csak pár sor irást hagyott hátra maga után:

— *Kiváncsiság üzött a halálba. Szeretném tudni, milyen az élet a túlvilágon.*

S ezt írta egy okos fiucska, a ki első diák volt osztályában, szüleinek szemefénye, csak az volt a baj, hogy kissé — kiváncsi volt.

Miért nem volt kiváncsi az itteni életre? Hiszen még azt sem volt alkalma megismerni. Tizennegyedik évében hajdan már közel állott pályája kezdetéhez az ifju, ma még csak nem is kezdhet gondolkodni róla, mi is legyen hát voltaképen belőle?

És csodálatos. Régen alig volt az öngyilkosok között fiatal ember, ma pedig számuk ijesztően nő. Az egyik megundorodott az élettől, másik nehéznek találta a sorsát, harmadik diákszerelme lázától szenvedt s a hosszú sorozatban most akad egy, a kinek nyilatkozata rávezet az igazi okra.

— *Kiváncsi voltam a másvilágra.*

... Mikor még ezt a világot sem ismerte... De hiszen a többi sem ismerte s mégis itt hagyta... vagy tán éppen azért hagyta itt, mert még nem ismerte?

Ez lesz az igazi ok: minél előbbre haladunk a művelődésben, annál kiebb toljuk az időt, mikor a jövő nemzedék jelen nemzedékké válik. Nevelési, oktatási rendszerünkben gondosan óvjuk az ifuságot, nehogy az élet valódi örömeiből, valódi bajaiból valamit megismerjen. Csoda-e, hogy az ifju egyszerűen szembekerülvén az élettől, megtántorodik s elbukik? Csoda-e, ha nem gyakorolván rá varázserőt a nem is sejtett igazi élet, annak a másik, már sejtett világnak ismerete után vágyódik s türelmetlenségében kezét emel önmaga ellen? És indokolja tettet egész röviden:

— *Kiváncsi voltam a másvilágra.*

Ezek a jelenkor ifjai, a jelenkor virágai, kik nem várva be a télt, kora tavaszukban keresik a pusztulást, a megsemmisülést. S a kik megmaradnak, a kikből a nyárnak gyümölcsöt kell érlelnie?

Azok legnagyobb része nem kiváncsi sem erre, sem a másvilágra.

TAJÉKOZTATO.

Nov. 29. Iskolaszék ülése d. u. 4 órakor.

December 1. A járvány-bizottság ülése d. u. 4 órakor.

December 1. Orvosok szakülése d. u. 5 órakor.

* A premontreiek praelátusa Nagyváradon. A nagyváradai premontrei társháznak magas vendége érkezik ma. Dr. Takács Menyhért, a jászóvári premontrei rend új praelátusa, ki Beke Boldizsár titkára kíséretében a ma esti

gyorsvonattal Nagyrádra érkezik. A helybeli premontrei rendház tagjai diszben fogadják főpapjukat, a vasuti állomásnál.

* **A főreáliskola Vörösmarty-ünnepélye.** A nagyvárad m. kir. áll. főreáliskola »Arany János« önképzőkörre december 2-án, vasárnap délelőtt fél 10 órakor **Vörösmarty** Mihály születésének százados évfordulója alkalmából a nagy költő emlékére az intézet tornacsarnokában **hazafias ünnepélyt** rendez. A kibocsátott meghívók egyuttal belépő-jegyül is szolgálnak.

Az ünnepély **műsora** a következő:

1. Kurucz dalok. Előadja a főreáliskolai zenekör.
2. Emlékbeszéd Vörösmarty Mihály felett. Tartja **Klein M. VIII. oszt. t.**
3. Szózat, Vörösmartytól. Szavalja **Szemes Imre VII. o. t.**
4. Dal, Vörösmartytól. Énekli a főreáliskolai énekkar.
5. Vörösmarty lyrájáról. Felolvassa **Hen-del József VIII. o. t.**
6. Vén cigány. Irta Vörösmarty. Szavalja **Schwartz Sándor VIII. o. t.**
7. Bortal a »Bánk-Bán« operából. Szövegét Irta **Vörösmarty**, zenéitette Erkel. Előadja a főreáliskolai zenekör.
8. Szép Ilonka. Vörösmartytól. Szavalja **Dulka Ákos VII. o. t.**
9. Szózat. Énekli az ifjuság.

* **A kilencedik gyógyszerár.** Jelenleg nyolcz gyógyszerár van Nagyrádon. Az utolsót már csak nagynehezen engedték meg, mert azzal érveltek ellene, hogy az új gyógytár veszélyezteteti a már meglevők fennállását. Most **Marschalkó** Leó okleveles gyógyszerész szándékozik egy gyógytárt nyitni Nagyrádon. Kérvényt adott be, a melyben a Bémer-térre vagy más helyre kér engedélyt a gyógyszerár felállítására. A gyógytárt tudvalevőleg a belügyminiszter engedélyezi, azonban Nagyrádon város egészségügyi bizottsága elé kerül az ügy véleményezés végett.

* **Bihari csendélet.** Bihari levelezők írja a következőket: Hogy mit eredményezett községünkben az, hogy elvonták tőlünk a csendőrséget, szomorúan bizonyítja ama körülmény, hogy — bár még 1 hónapja sincs, hogy a csendőrség eltávozott községünkől — már két ízben fordult elő éjjeli betörés. Az első alkalommal **Szabó Imre** gazda lakásába hatoltak az ablakon keresztül, hol azonban eredménytelenül kutattak, mert készpénzt — mire legnagyobb szükségük lett volna — nem találtak s így, miután mindent felforgattak, csalódottan odábbálltak. Jól kellett informálva lenniük — mert nevezetnek tényleg van készpénze, de a — takarékpénztárban. — Utóbb pedig f. hó 26—27. közti éjjelen **Tóth Jánostól** vittek el egy szobabeli ágyneműt, 12 párnát, 2 dunyhát stb. — Attól félnünk, folytatása is következik, mint a hogy már megkezdődtek az éjszakai duhajkodások is.

* **Tanítónő választás.** Nagyrádon város iskolaszéke ma, november 29-én délután 4 órakor választó gyűlést tart. Ez alkalommal töltik be a községi iskolánál megüresedett tanítónői állást, a melyre 20 pályázat érkezett be. Gróf **Lubinszky** Anna élesdi tanítónőnek, **Szathmáry** Mariska és **Szemes** Ilonka helyettes tanítónőknek van nagy pártjuk; az új tanítónő kétségkívül e három közül lesz megválasztva.

* **Árva leányból milliomos.** Kassán nyolcz esztendővel ezelőtt meghalt **Hrabkó** Mihály napszamos s három apró gyermeket hagyott hátra. A szerencsétlen gyámoltalan apró gyermekeket a város vette pártfogásába s a szegények házában helyezte el őket. Most az egyik leánykát váratlanul nagy szerencse érte. A kassai városi árvaszékhez ugyanis Amerikából levél érkezett, melyben **Hrabkó** Margit van megnevezve **Hámori István** pittspurgi közbányatulajdonos egy millió forint értékű vagyónának örökösül. **Hámori** István ugyanis nagybátyja volt a

nyomorúságban maradt árva leánykáknak. **Hrabkó** Margit, mihelyt nagykoru lesz, átveheti örökségét.

* **Az egyetemi ifjuság Vörösmarty-ünnepéje.** **Vörösmarty** Mihály születésének századik évfordulóját az egyetemi ifjuság is méltóképpen meg fogja ünnepelni december 2-án, vasárnap délelőtt 11 órakor az új városháza közgyűlési termében. Az ünnepség műsora ez: 1. Megnyitó; Mondja: **Sántha** Mihály, a kath. szakosztály alelnöke. 2. Apoteozis; irta és szavalja: **Várady** Antal dr., a Kisfaludy-Társaság tagja. 3. Ünnepi beszéd; Tartja: **Barta** Miklós orsz. képviselő, a Petőfi-Társaság tagja. 4. A vén cigány; Szavalja: **Várady** Jenő jh. 5. Vörösmartyról; Irta és felolvassa: **Miklós** Elemér, a reth. szakosztály elnöke. 6. Szózat; Énekli a Műeg. Mérnök Daloskör.

* **A Krüger-család.** A »Journal des Débats« írja, hogy **Krüger** Emil, az elnök unokaöccse, Marseilleben vasárnap megesküdött egy francia leánnyal, a kivel csak nemrégiben ismerkedett meg. Az esküvőn roppant közönség volt jelen, mely a szertartás után az új párt élénk ovációkban részesítette.

* **Egy volt miniszter letartóztatása.** Belgrádból szenzációs letartóztatás hírére hozza a táviró. **Genesics** Györgyöt, a **Wladan** Georgevics-kabinet egykori miniszterét, a ki tegnapelőtt hosszabb külföldi tartózkodás után visszatért, letartóztatták. Az elfogatás hír szerint felség sértés következtében történt, a melyet annak idején egy külföldi lapban közzétett királysértő nyilatkozatával követett el. Ezenkívül a király ellen direkt sértést is követett el külföldről küldött két levelében. **Genesics**et végül állampénzek elsikkasztása miatt is üldözni fogják.

* **Magyar világ New-Yorkban.** A new-yorki lapok ma érkezett számaiban a színházi hirdetések közt a következő nevek láthatók: **Dohnányi** Ernő, a ki a Carnegie Hall-ban játszik a Boston Symphonie Orcester hangversenyén. A fiatal magyar művész Amerikában is óriási sikereket arat és több new-yorki napilap arczképét is közli a színházi rovatban.

Egy másik érdekes hirdetés a következő:

The New-York Burlesque & Ballet Julius Perotti & Miss Ika Kossuth . . . továbbá husz európai és amerikai ujdonság.

Ilka Kossuth tudvalevőleg **Bartóki** Matild, a ki hangjának hiányát a Kossuth név varázsával igyekszik pótolni.

* **Szerencsétlenség a kispiacon.** Tegnap délben **Gelbert** Salamon kereskedő a kispiacon járt, a mikor egy paraszt lovai elragadták a szekeret és a gyanútlanul haladó **Gelbert** Salamont a kocsit rudja elütötte. A sérültet hazaszállították, a hol gondos ápolás alá vették. A gondatlan kocsist keresték, azonban nem sikerült felfedezni kiletét.

* **Kolompár Péter tömege.** **Kolompár** Péter polgári foglalkozására nézve kóbor cigány. Hogy írni olvasni tud-e, az bizonytalan. Ellenben legalább is valószínű, hogy a Budapesti Közlönyt nem olvassa. Épp azért nem kevés humor rejtőzik a hivatalos lap alábbi közleményében:

23645 FELHIVÁS. 3—1

43000/900. A pápai kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárban 1880. évi augusztus 2-án 368. t. sz. a. bevételezett oda a pápai kir. jbiróságnak 3070. B. 1880. sz. végzésével beutalt és 60 frt. 50 krról szóló takarékpénztári betétkönyvet kezelték **Kolompár Péter** tömege czimén.

Felhivatik ennél fogva az ismeretlen tartózkodásu **Kolompár** Péter kóbor cigány, hogy a jelzett betéti könyv átvételé végett a pápai kir. adóhivatalnál ezen hirdetés megjelenésétől számított egy éven belül jelentkezzen, mert ellenesetben a pénz a takarékpénztárból kivételik és az államkincstárba utaltatik, fennmaradván **Kolompár** Péter joga, hogy igényét a pénzügyi hatóságnál a rendes elévülési dőn belül érvényesítse. Veszprém, 1900. évi október 26-án. Kir. törv. szék.

EGYESÜLETEK

Orvosok gyűlése. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyászati- és Természettudományi-Egylet« folyó évi december hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utca. Akadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Tárgysorozat: 1. Dr. **Grósz** Menyhért előadása »Kleptomania-e?« czimmel. 2. Dr. **Baróthy** Ákos jelentése Nagyrádon november havi egészségügyi állapotáról. Kelt Nagyrádon, 1900. november hó 27-én. Dr. **Edelmann** Menyhért, egyleti titkár.

IRODALOM.

A Szent István-Társulat ülése.

Tegnap d. u. tartotta gyűlését a Szent István-Társulat tudományos és irodalmi osztálya **Kisfaludy** A. Béla prépost, egyetemi tanár elnöke alatt. Az elnök megemlékezett **Lubrich** Ágostonról, **Mocsy** Antalról és **Kuhn** Lajosról, a társulat legutóbbi halottjairól, örömeinek adott kifejezést, hogy az egész ország megünnepli **Vörösmarty** születésének századik évfordulóját. Aztán **Vargha** Dezső dr. tartott felolvasást »A kereszténység jogi helyzete a római birodalomban« czimmel.

A felolvasó azt a kérdést vetette föl: vajjon a római büntetőjog számúzte-e a keresztény vallást? továbbá milyen törvény alapján üldözték a keresztényeket? A válasz nem könnyű, mivel a római büntetőjogot távolról sem ismerjük úgy, mint a római polgári jogot. **Mommsen** szerint a keresztény ember három féle módon kerülhetett törvény elé: először rendes bűnvádi eljárás útján bizonyos meghatározott büncselekmények miatt; másodsor rendes bűnvádi eljárás útján, vallás ellen elkövetett büncselekmény miatt; végül harmadsor a majestas legalis megsértése miatt, pl. mivel nem akart áldozni a császárok szobrai előtt. **Mommsen** elmélete azonban ellenkezik a tényekkel. — Hogy mely törvény vagy törvények alapján üldözték a keresztényeket, arról egyetlen följegyzés sincs. **Guérin** szerint e törvényeknek, közismerteknek, s általánosoknak kell lenniök, hogy nem idézik azokat. **Laciantius** összegyűjtötte a keresztényellenes császári rendeleteket, de ez a munka elvesztett. Nem lehetetlen, hogy a Konstantin után való uralom megsemmisítette mind a keresztényellenes törvényeket. A keresztények üldözésének igazi okát — a rájuk fogott közbűntetteken kívül — abban a római felfogásban kell keresnünk, mely szerint Róma hatalma a nemzeti vallás fenntartásában áll. A kereszténység pedig excludív volt a nemzeti vallással szemben. Ezért üldözték a keresztényeket: föláldozták őket, kik nem akartak áldozni az isteneknek. »Sacrificare vel sacrificari«, mint sz. **Szimfrónia** vértanuságának aktáiban olvassuk, a haragvó isteneket kiengesztelni.

Végül a tagajánlások megtörténte után elhatározták, hogy a székesfehérvári **Vörösmarty**-ünnepélyre képviselőt és koszorut küldenek.

• **Boldogságunk az egyházban.** E czimvel jelent meg a budapesti növendékpapság munkálatainak 63-ik évfolyama.

Első részében sikerült fordításban adja **Hammerstein** Lajos »Das Glück katholisch zu sein« cz. munkáját. 1897-ben jelent meg először e munka a nyilvánosság előtt és olyan kelendőségnek örvendett, hogy már a következő évben több ezer példányban második kiadás vált szükségessé. E második kiadás után készült a fordítás. A szerző biztos tényekre, a megtértek életrajzi adataira, mondásaira támaszkodva mutatja be, hogy a következetes lélek békét és megnyugvást, boldogságot e fölön csak szent egyházunk kebelében, de ott biztosan találhat. Nem elvont fejtegetéseket tartalmaz tehát a munka, hanem a gyakorlati életből veszi érveit, a melyeket a legegyszerűbb is megérthet és a legműveltebb is megelégedéssel olvashat. Mond-

hatunk még valamit, hogy a munka valóban meggyőző voltát bizonyítsuk. Csak egyet. A szerző maga protestáns szülők gyermeke volt, átérezte életében mindazt a küzdelmet, melyekkel a munkájában idézett életrajzokban találkozunk, míg végre nyugalmat maga is a kath. egyház kebelén talált. Lehet valaki nálánál hivatottabb ilyen munka megírására? Vajha magyar nyelven is olyan kedveltségnek örvendene a munka, mint eredetiben és minél számosabbnak lenne vezérlője az üdvösség útjára.

A második rész a növendék papok *eredeti munkáiból* közül néhány mutatványt. Hat költemény vezet be, melyek közül legtöbb *Friedrich* Sándor munkája, kinek lyráját a vallásos érzelem heve jellegzi. Azután egy bölcséleti tanulmányt találunk *Nagyfalusy* Lajostól, melyben korunk hitetlen bölcseléseivel szemben az *emberi lélek szellemiségét* és testhez kötöttségét vitatja igen alapos készültséggel. Ezt *Hudyma* Emil széptani tanulmánya követi a *humor telektani jelenségeiről*, mely nem kevésbé alapos tanulmányról és éles megfigyelésről tesz tanúságot. Majd *Tillmann* Bélának egy tanulmánya *»Addámról«*, az *»Ember tragédiája«* emberéről zárja a kiadványt, mely méltóan sorakozik 62 elődje mellé, tanúságot téve arról, hogy a magyar növendékpapság hivatása magasztalan áll, hogy a pesti Magyar Egyházirodalmi Iskola nem lett hűtelen jelszavához: *»Istenünkért és hazánkért.«* Megrendelhető Budapesten a Központi papnöveldeben.

Religio-vallás. A november 17-én megjelent 40. szám tartalma: Vezér eszmék és tanulmányok: SS. D. N. Leonis P. P. XIII. Encyclica De Jesu Kristo Redemptore. — A természetfölötti katolikus egyházban. — Még egyszer a Szent Imre-Egyesület zászlószentelési ünnepéről. — Egyházi tudósítások: Győr. Az egyházmegyei tanítóegyesületek szövetsége. — Jenő-Telki: jubiláris ünnepség. — Nagyvárad: Cséplő Péter halála, élete és emlékezete. — Veszprém: Főpásztori elismerő szavak egy intézeti főnökhöz. — Kath. nevelés- és tanításügy: A katolikus tanügyi tanács ülése. — Kath. egyesületi és köztevékenység: Katolikus gyűlések — A Szent László-Társulat ünnepélyes szent misét mondhat. — Vegyesek: A fejlődelmekre nem jó idők járnak. — Legfelsőbb kézirat. — Rómából. — A francia katolikus jogtudósok. — Az Örökimádás-templom heves-megyei gyűjtő-bizottsága. — A nyitrai róm. kath. felsőbb leányiskola ünnepélye.

A november 21-én megjelent 41. szám tartalma: Vezéreszmék és Tanulmányok: SS. D. N. Leonis P. P. XIII. Encyclica De Jesu Kristo Redemptore. — Még egyszer a Szent Imre-Egyesület zászlószentelési ünnepéről. — **Egyházi tudósítások:** Budapest: Magas hullámok, nagy dolgok torlódása. — Győr: A magyar kereszténység kilencszázados jubileuma. — Vác: Virter Lajos dr. nagyprépost ünnepélye. — Róma: XIII. Leo pápa egy nevezetes nyilatkozata Franciaországról. — **Irodalom:** Isten kertje, vagyis a Szentek élete. — Szűz Mária Rózsafüzér-Albuma. — **Vegyesek:** Dicsőséges imádság. — Szabadkőműves propaganda. — A kereszténység ünnepe a szatmári egyházmegyében.

Igazságszolgáltatás.

A szili-pusztai rablógyilkosság.

(Itélet.)

Nagyvárad, nov. 28.

Három napon át folyt a szili-pusztai kettős rablógyilkosság bűnperének tárgyalása, igazolomban tartva mindenkit, hogy milyen lesz az ítélet? Halál, életfogytig való fegyház, vagy esetleg felmentés?

A törvényszék tárgyaló terme zsufolásig megtelt a tárgyalások alatt, de különösen ma este, a verdikt és az ítélet meghirdetésekor. Az esküdtszék bűnösnek mondta ki Balogh Bélát a még kimondani is rémes kettős rablógyilkosság büntetésében s ezen verdikt alapján hozta meg a törvényszék ítéletét.

Siri csend váltotta fel a zajongást, a mely a tárgyaló teremben volt, a mikor a törvényszék tagjai a terembe bevonultak s *Milye* Gyula elnök kijelentette érczes hangon e szavakat: *Ő Felsége a király nevében . . .*

Életfogytig tartó fegyházra ítélték Balogh Bélát szörnyű bűnéért.

Megérdemelte volna a halált is s mégis jólesőleg hatott mindenkire, hogy talán súlyosabb, de humánusabb életfogytig tartó fogságot mértek reá. Ő nem érdemel szánalmat, mert oly tettet követett el, mi emberiségéből kivetkőztette. De szánhatjuk fiatal nejét s kis gyermekét, kiknek zokogása minduntalan felfelhangzott a tárgyaló terem előtt; siratták a férjet, az apát.

*

A tárgyalás lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

A tárgyalás megnyitása után a vád- és védelem előterjesztette az esküdteknek feladandó kérdéseket, melyeket a bíróság rövid tanácskozás után a következő szövegezésben fogadott el:

Első kérdés. Bűnös-e Balogh Béla abban, hogy 1900. évi május 18-án éjjel 11 órakor Nagyszalonta község határában a Szili-pusztán lakó Kelemen Györgyné szül. Széplaki Zsófiát ennek lakásán ölésre irányult és előre megfontolt szándékkal vasszőggyel való fejbeütésekkel és késszurásokkal életétől megfosztotta?

Második kérdés: Bűnös-e Balogh Béla abban, hogy 1900. évi május 18-án éjjel 11 órakor Nagyszalonta község határában Szili-pusztán lakó Szabó Zsófiát, Kelemen Györgyné leányát ölésre irányult és előre megfontolt szándékkal vasszőggyel való fejbeütésekkel és késszurásokkal életétől megfosztotta?

Harmadik kérdés. Bűnös-e Balogh Béla abban, hogy 1900. évi május 18-án éjjel 11 órakor Kelemen Györgyné birtokából az ellene, valamint az ugyanott jelenlevő Szabó Zsófia ellen alkalmazott s nevezetteknek megölésében nyilvánuló erőszakkal 33 korona készpénzt azon célból vett el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa?

A vádbeszéd.

Ezután a vádhatóság képviselője, dr. *Nagy Géza* kir. ügyész mondta el szép vádbeszédét, mely közel két óra hosszúra tartott. Részletesen fejtegette, hogy melyek azok a bizonyítékok, a melyekből biztosan megállapítható, hogy vádlott Balogh Béla a szili-pusztai kettős rablógyilkosság elkövetője. Vádlott a csendőrök és a nagyszalontai vizsgálóbíró előtt részletes vallomást tett, amelyben elismeri, hogy ő a rablógyilkosság elkövetője. A vádlott által első kihallgatása alkalmával felhozott minden legkisebb adat megegyezik a vizsgálat során kiderített adatokkal. Es most tagad vádlott a legkonokabb módon. Azt állítja, hogy az egész dolgot két anti-asszonytól hallotta s csak azért tett beismerő vallomást Nagy-Szalontán, mivel gondolta, hogy ulyis a törvényszék elé kerül ügye s akkor majd megmondhatja, hogy nem ő a bűnös. Tette ezt azért, mivel félt, hogy kinczni fogják, ha nem tesz beismerést. De hogy hallhatta volna vádlott oly részletességgel attól a két asszonytól, hogy milyen a szoba berendezése, mi hol áll, hány szuras van a holttesteken, mikor a gyilkosság színhelyén ha ott is volt a két asszony, — a mi ugyan nem áll az előtünk levő adatok szerint — feltehető az, hogy ez a két nő a holttesteket megbolygassa, megnézze, hogy hol vannak a sebek, mi okozta ezeket a sebeket, milyen eszköz? Hogy mulasztotta volna el ez a két asszony azt, hogy az az ember, a ki Ruzsa Tógyerrel a tanya felé ment, mit beszélt vele? Már pedig Balognak a vallomása a beszélgetést ille őleg teljesen egyezik Ruzsáéval, holott ők azóta nem is találkoztak egymással. Továbbá Kelemenné pénztárczáját Balognál megtalálták, honnan került ez hozzá? Alibijét akarta vádlott igazolni, hogy Sarkadon meg Gynán volt a végzetes éjjelen, de akikre hivatkozott azt mondták, nem csak ott nem jártak akkor, de még nem is látták Baloghot. Világosan megállapítható a tárgyalás során kimutatott bizonyítékok alapján, hogy

Balogh Béla a bűnös. Megvan tetteben a szándékosság. Előre elhatározta, hogy meggyilkolja a szerencsétleneket, hogy pénzüket megszerezhesse s hogy elhatározása szilárd volt, mutatja az a tény, hogy nem megy el addig a tanyából, míg mind a két áldozat meg nem hal.

Végül kéri az ügyész az esküdtszékét, mondja ki Balogh Bélát bűnösnek a *rablógyilkosság* elkövetésében.

A vád elhangzása után elnök öt percnyi szünetet rendelt el.

Szünet után következett

A védelem.

Dr. *Wavrek* Kálmán, a vádlott védője hatalmas és szép logikájú beszédben fejti ki e védelem mentő érveit. *»Quid quid agis, prudenter agas et respice finem«* (Bármit tész megfontolva tedd, s gondold meg a következményt) ebből a klasszikus mondásból indul ki, s kéri az esküdteket, hogy mivel itt a büntető törvénykönyv legszigorúbb szakaszának alkalmazásáról, halálbüntetésről van szó, nagyon fontolják meg a döntő szót. Minden cselekmény elbírálásánál — ugymond — két fontos kellék veendő figyelembe: ki, és mit követett el. A második kellekkel tisztában vagyunk, hogy rablógyilkosság követett el. De ki követte el ezt a tettet? A Balogh Béla ellen felhozott bizonyítékok még fél-bizonyítékot sem képezhetnek, annál kevésbé állapítható meg belőlük, hogy vádlott a tett elkövetője. A vádhatóság támaszkodik Balognak először tett beismerő vallomására, melyet azonban most már konokul megtagad. Pedig vádlottnak eme tagadása nem konokság, sem nem makacosság, hanem az új bűnvádi eljárás által megadott joga, mivel ez világosan megmondja, hogy csakis a főtárgyaláson nyert vallomások alapján lehet az ítélezést végezni. Igaz, hogy vádlott beismerést tett a csendőrök és a szalontai vizsgálóbíró előtt. De miért tette ezt? Kétségkívül félelemből. A korona tanu, Ruzsa Tógyer, kivel vádlott állítólag a tanya felé ment, vele beszélgetett s tőle tudakozódott Kelemenné felől. De Balogh volt-e ez az ember, az nincs bebizonyítva, mert Ruzsa vallomásában önmagát czáfolja meg. Csak annyit tud mondani, hogy arról ismer rá Baloghra, hogy ilyen magas volt az az ember is, a kivel ő beszélt. Nincs bebizonyítva az sem, hogy vádlottnak az itt is felmutatott inge véres lett volna. Nincs bebizonyítva, hogy az az 5 frtos, a mivel váltóját törlesztette Balogh Nagy-Szalontán, véres lett volna. Mert, mint a pénztárnok vallja, az 5 frtos bankókat csak szombatn nézte át, s akkor talált egy olyant, a melyiken vércsepp volt, de hogy azt Balogh hozta volna, nem állítja. Azután sorra veszi még védő a vád által felhozott bizonyítékokat s végül kéri az esküdteket, hogy mondják ki Balogh Bélát nem bűnösnek, s adják vissza a fiut az apának, a férjet a feleségnek.

A védő szép beszéde a termet zsufolásig megtöltő közönséget könnyekig meghatotta.

Délután.

A védő beszédére válaszolt a kir. ügyész, fenntartván mindazokat, a mit vádbeszédében kiemelt s újlag kérte vádlottat bűnösnek kimondani.

Dr. *Wavrek* Kálmán védő rövid beszédében reflektált a vádló szavára s ezután az esküdtszék visszavonult a verdikt meghozatalára.

A verdikt.

Csaknem egy óra telt el, míg az esküdtek a határozatot meghozták. *Bodó* Bertalan, az esküdtek elnöke 5 órakor hirdette ki a verdiktet, a mely szerint az esküdtszék hétnél több szavazattal *bűnösnek mondta ki Balogh Bélát* a Szili-pusztán elkövetett kettős rablógyilkosság büntetésében.

Az ítélet.

Miután a verdiktet a vádlott előtt meghirdették, felszólította az elnök a kir. ügyészt, hogy tegye meg indítványát a büntetés kiszabását illetőleg.

Dr. *Nagy* Géza kir. ügyész hivatkozva arra, hogy az esküdteknek feladott kérdések a

btk. 278. és 344. §-aira vannak vonatkozásban, s mivel a jelen esetben anyagi bűnhalmazattal állunk szemben, kérte vádlottat a legszigorubb büntetéssel, *halállal sújtani*.

Dr. *Wavrek* Kálmán védő kéri a bíróságot, hogy tudja be enyhítő körülménynek azt, hogy vádlottnak az elfogatásakor történt beismerése szolgál egyedüli bizonyítékul, mert ha ez nem történik, bűnper sincsen, s épen azért erre legyen tekintettel a bíróság a büntetés kiszabásánál.

Ezek után a bíróság az ítélet meghozatalára visszavonult, s mintegy háromnegyed óra múlva hirdette ki *Milye* Gyula elnök az ítéletet, melynél fogva *Balogh* Bélát a kettős rablói bűntettéért a kir. törvényszék **életfogytig tartó fegyházra ítélte**. Enyhítő körülménynek tudta be a bíróság a védő által felhozott azon körülményt, hogy az elítéltetés alapjául egyedül vádlottnak elfogatásakor történt beismerése szolgált s ezért alkalmazta a btk. 91. §-át.

A védő az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

TANUGY.

Egy új rendelet a népiskolákra nézve. A közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a községi vagy állami népiskolák és kisdudvók pénzügyi kezelését, számvitelét a törvényhatósági számviteli kiküldöttek és szolgabírák helyszíni vizsgálatok alkalmával vizsgálják felül s erről jegyzőkönyvet vegyenek föl. A vizsgálat napja a tanfelügyelővel előre közlendő.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: »Katonák.«
Péntek: »Szép Heléna.«
Szombat: »Vörösmarty ébredése,« Csongor és Tünde.
Vasárnap:) d. u. »Peleskei nótárius.«
) este »Kis szökevény.«

A Katonák mai előadása. A szezon egyik kiemelkedő eseményének nevezhető az a siker, melyet Thury Zoltán hatalmas drámája: a *Katonák* aratott minapi bemutatóján. A nagyhatású színművet ma, csütörtökön megismétlik a Szigligeti-színházban az ismert szereposztással. A darab iránt már is rendkívüli az érdeklődés, a színházi pénztárnál már tegnap számosan jegyeztek elő helyet. Az előadás érdekességét különösképpen az emeli, hogy Thury Zoltán, a szerző is jelen lesz, akinek tiszteletére a hírlapírók és színészek társas összejövetelt rendeznek.

Vörösmarty ünnep a Szigligeti-Színházban. Szombaton — mint már jeleztük — ünnepi előadás lesz a színházban; Vörösmarty születésének századik évfordulója emlékére. Erdélyi Zoltán apoteozisa: Vörösmarty ébredése és a Szózat költőjének klasszikus tündérváltó Csongor és Tünde kerül színre rendkívüli díszekkel, fényes előadásban. A darabra élénk gondokkal készült a színház drámai szemlélyzete, melynek legjobb erői vesznek részt az ünnepi előadásban.

Szép Heléna. Pénteken a műsor változása következtében Offenbach hervadhatlan szépségű operettje: *Szép Heléna* kerül előadásra kitűnő szereposztásban. A darab napok óta szorgalmas próbák folynak a zongorateremben és a színpadon.

Vasárnapi előadások Vasárnap délután a *Peleskei nótárius*, este pedig a *Kis szökevény*, ez a nagy sikereket ért, látványos operett kerül színre.

TAVIRATOK.

Anarkista merénylet (?)

Lemberg, nov. 28. (Saj. tud. táv.) *Starzenszky* Ede grófra, a podgorzei kerület főnökére tegnap este palotájának udvarán egy ismeretlen ember rálőtt. A golyó a grófnak fülét horzsolta. Ekkor a merénylő látva, hogy a golyó nem talált, törrel rohant neki a grófnak s le akarta szurni, de a felöltő belső zsebében levő szivartárcza a szurást feltartotta. A merénylő, kiről úgy hiszik, hogy anarkista, elmenekült.

Szerencsétlenség a fővárosban.

Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.) Ma este hat órakor a Szabadság-téren épülő *Adria* Tenger hajózási palota emeletes faállványa, midőn egy vasgerendát akartak felhuzni, lezuhant. Öt munkás súlyosan megsebesült, egy *Rozadovics* nevű munkás pedig *meghalt*. A vizsgálatot megindították, hogy kit terhel felelősség a szerencsétlenségért.

Sikkasztó postatiszt.

Makó, nov. 28. (Saj. tud. táv.) *Horváth* József postatiszt elsikkasztotta az *Iritz* Márton cég által feladott 1250 koronát s azután szabadságot kért, hogy Kétegyházára jegyeséhez, esetleg *Nagyváradra* szüleihez utazzék. Körözését elrendelték.

Szerbia új követe.

Konstantinápoly, nov. 28. Gruics tábornok, Szerbia új követe, ideérkezett.

Anarkista összeesküvés egy katonai iskolában.

Brüsszel, nov. 28. (Saj. tud. táv.) A belgiumi buillonban állomásozó 12-ik gyalogezred legénységi iskolájában anarkista összeesküvést fedeztek föl. A banda állítólag már több tisztet megölt, egy hadnagyot pedig megmérgezett. A szövetség tagjai közül többet elfogtak.

Janszky temetése.

Bécs, november 28. (Saját tud. távirata.) *Janszky* tábornokot, a ki a Hentzi szobrát megkoszorozta, ma temették el a lehető legegyszerűbben. A temetésen a családon kívül csak Seeman vezérhadbíró és két vezérkari tiszt vett részt.

A Roberts elleni merénylet.

London, nov. 28. Roberts lord jelenti Johannesburgból 26-iki kelettel: Mint-hogy valószínűleg értesültek arról a hírről, hogy személyem ellen merényletet terveztek, szükségesnek tartom a tényállás közlését. Híre ment, hogy összeesküvés van ellenem. 16-án letartóztattak öt olasz, négy görög és egy francia embert, a kik bíróság elé fognak állíttatni. Az volt a szándékuk, hogy 19-én délelőtt 11 órakor a Mária-templomban istentisztelet alatt egy aknát robbantanak fel.

London, nov. 28. A Roberts elleni összeesküvés ötletéből a lapok szigorú rendszabályokat követelnek a még Transzválban lévő kellemetlen idegenek ellen. A Standard azt kívánja, hogy rögtön utasítsanak ki minden idegent, a ki nem egészen kifogástalan magaviseletű. (M. T. I.)

Krüger nyilatkozik.

London, november 28. A Daily Mail jelentése szerint Krüger elnök egy újságíró előtt hangsúlyozta, hogy a dél-afrikai köztársaságoknak a hágai konferenciából való kirekesztése nem menti föl Angliát az alól a kötelessége alól, hogy a választott bírósági eljárásba beleegyezzenek.

Egy miniszter vizsgálati fogságban.

Belgrád, nov. 28. *Gencsics* volt belügyminisztert vizsgálati fogságba helyezték és az ügyet áttették a belgrádi törvényszék büntetőtanácsához, a melynek határoznia kell *Gencsics* vád alá helyezése felől. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 46.

Idénybérlet 44 sz.

Nagyváradon, csütörtökön, 1900. nov. 29-én

KATONÁK.

Színmű.

SZEMÉLYEK:

Udvardy Ferencz, nyug. honvéd — Peterdy Sándor
 százados — — — — — Könyves Jenő
 Udvardy Pál, fu főhadnagy — Bognár János
 Pető Bálint, földbirtokos — Benkő Jolán
 Zsuzsanna — — — — — E. Kovács Mariska

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látcsövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, nov. 30-án:

Szép Heléna.

Operette.

SZERKESZTOI POSTA.

Czipész- és csizmadia-egylet. Adventi időkbén tartandó táncmulatságról sem meghívót, sem tudósítást nem közlünk.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde

	Budapest, nov. 28.
Osztrák hitel	665.—
Magyar hitel	671.50
Allatvasut	664.—
Rimamuranyi	490.50
Magyar jelzálog	486.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határpién

	Budapest, nov. 28.
Buza októberre	—
Buza áprilisra	7.36
Tengeri	4.91
Rozs ápr	7.12
Zab ápr.	5.52
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. nov. 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	96.05
Magyar koronajárdék	90.45
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	99.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	98.50

Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — —	91.25
Italmérségi jog megváltási kötvény — — —	98.40
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény — —	92.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön — — —	168.—
Tiszaszabályozás s z e g e d i s o r s j e g y e k k ö l e s ö n — —	140.—
Oszták járadék papírban — — — — —	98.—
Oszták járadék ezüstben — — — — —	97.50
Oszták járadék aranyban — — — — —	95.50
Oszták korona járadék — — — — —	98.—
Oszták államsorsjegyek — — — — —	184.—
Oszták magyar bankrészvény — — — — —	16.90
Magyar hitelbankrészvény — — — — —	671.50
Oszták hitelintézet részvény — — — — —	668.50
Párisi vista — — — — —	95.85
20 frankos arany (Napoleon'd'or) — — — — —	19.20
Németbirodalmi márka — — — — —	116.60
London vista — — — — —	240.60
20 márkás arany — — — — —	28.54

A szerkesztőáértfelelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tulajdonát képező épületeknek és ezek összes tartozékainak, gépezeteknek, hivatali, gazdasági és tűzoltói felszereléseknek, ló és tenyészpala állat állományának, takarmánykészletnek, a város által kezelt alapítványi épületek, ezeknek tartozékai és felszereléseinek 1901. évi január 1-től számítandó tizenkét évre leendő tűzkár elleni biztosítására, továbbá a város részére 1901. évre szükséges jégkészlet beszállítására, végül az 1901. 1902. és 1903. években szükséges nyomtatványok szállítására 1900. évi december hó 10-ik napján d. e. 10 órakor a városház tanácsstermében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Minden ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy az árlejtési felté-

teleket — melyek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők, — ismeri s azokat magára nézve kötelezőknek elismeri.

A tűzkár elleni biztosítás alapját egyelőre a jelenlegi tűzbiztosítási bárczák alapján a városi mérnöki hivatal által készített kimutatások képezik s tűzkár esetén a leszámolás illetve kármegtérítés ez alapon lesz a biztosító társaság által eszközözendő, mindaddig, míg az újbóli megbecslés az árlejtési feltételeknek megfelelően keresztül vive s a város tanácsa által jóváhagyva nem lesz. A színház, bazár-bérház, diszletraktár s azoknak felszereléseik árlejtés tárgyát nem képezik.

Ajánlatot tevő biztosító társaságok ajánlatuk kapcsán általános biztosítási feltételeiket is bemutatni kötelesek.

A nyomtatványok és jégszállításra

nézve megjegyeztetik, hogy csakis helybeli nyomdatulajdonosok, illetve fuvarosok ajánlatai vétetnek figyelembe.

Bánatpénz gyanánt a biztosításokra teendő ajánlatoknál 500 korona, a nyomtatványoknál 1000 koronát, a jégszállításnál 100 koronát kell készpénzben, óvadékképes papírban a fent kitett időig benyújtandó zárt ajánlatokhoz mellékelni, vagy pedig a városi pénztár által kiállított letéti nyugtát csatolni.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozott határozatának jogerőre emelkedése esetén kötelezi.

Nagyvárad, 1900. november hó 27.

Komlóssy József,

jog- és gazdaságügyi tanácsnok,
mint az árverelési küldöttség
elnöke.

Ö cs. és apost. kir. Felsőháznak legfelső elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony czélokra szánt

XXI. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — Ausztriában törvényszerűleg engedélyezett — **egyedüli pénzsorsjáték készpénzben 18.122 nyeresémet tartalmaz 418,640 korona értékben.**

A főnyeresemény 200.000 koronára rug.

A nyeresémek kifizetéséért a cs. kir. lottojövédék kezeskedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1900. évi december hó 13-án fog megtartatni.

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjáték osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik szám alatt, lottojövédékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétel részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A cs. kir. lottojövédéki igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.